اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تهران، پایتخت تجارت ایران

شماره

معاونت امور بین‌الملل و توسعه تجارت
دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری
بخش خصوصی با چین

هفته سوم خرداد
۱۴۰۵

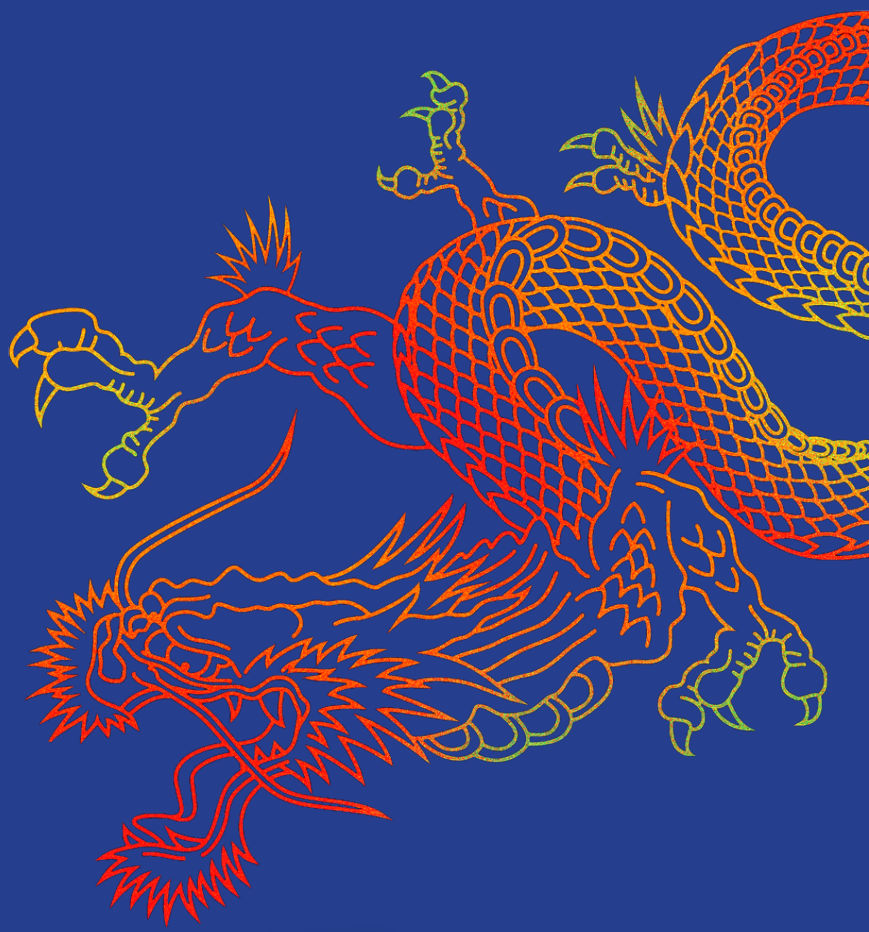

اخبار اقتصادی جمهوری خلق چین

عناوین اخبار و گزارش‌ها:

سخن هفته – از نظر چین مسئله اصلی همکاری ایران و چین نه فرصت بلکه ریسک است .....

الف - اخبار اقتصادی جمهوری خلق چین

۱- از صادرات تا مصرف؛ تحول در الگوی رشد اقتصادی چین.....

۲- واشنگتن به دنبال مهار اکوسیستم جهانی فناوری چین .....

۳- عناصر نادر خاکی؛ مهم‌ترین اهرم راهبردی چین.....

۴- تنوع‌بخشی به جای انزوا؛ رویکرد مشترک چین و اروپا .....

۵- CPEC ۲,۰؛ گذار از زیرساخت به اقتصاد دیجیتال و صنعتی .....

۶- از ساخت‌وساز تا اکوسیستم نوآوری؛ الگوی جدید شهرسازی چین .....

۷- امنیت غذایی؛ بخشی از راهبرد امنیت ملی چین.....

۸- پاکسازی بدهی‌های محلی؛ تلاش چین برای حفظ ثبات مالی بلندمدت .....

۹- پکن به دنبال توازن میان استقلال فناوری و همکاری جهانی.....

۱۰- چین از رشد سریع به مدیریت ریسک؛ تغییر پارادایم اقتصادی پکن .....

ب - مهمترین اخبار و تحولات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در هفته‌ای که گذشت

ج - گزارش ویژه (از سلسله گزارش‌های چین‌شناسی)

گزارش یک: کاهش ریسک همکاری ایران و چین .....

گزارش دو: چگونگی تکمیل ظرفیت های واقعی همکاری‌ها با چین .....

دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری بخش خصوصی با چین

۱۴۲

هفته سوم خرداد

۱۴۰۵

از نظر چین مسئله اصلی همکاری ایران و چین نه فرصت بلکه ریسک است

در شـرایط کنونی، مهم‌ترین مانع گسترش همکاری‌های اقتصادی ایران و چین نه کمبود اراده سیاسـی اسـت و نه کمبود ظرفیت‌های اقتصادی؛ بلکه بالا بودن ریسـک همکاری اسـت. چیـنِ امـروز با چیـنِ یک دهـه پیش تفاوت دارد. پکن از سیاسـت «رشـد به هـر قیمت» به سمت «توسعه همراه با امنیت و کنترل ریسک» حرکت کرده و شـرکت‌های چینی پیش از سودآوری پروژه‌ها، به ریسک‌های مالی، حقوقی، بانکی، اجرایی و ژئوپلیتیکی توجه می‌کنند.

به همیـن دلیل، آینـده روابط اقتصادی ایـران و چین بیش از آنکه به امضای توافقات جدید وابسـته باشد، به توان دو کشـور در کاهش ریسـک همکاری بستگی دارد. راه‌حل نیز روشن است: طراحی پروژه‌های کوچک و قابل اجرا، قراردادهای شفاف و مرحله‌ای، توسعه سازوکارهای مالـی مبتنی بـر یوان، و حرکـت از صادرات مـواد خام به سمت ایجاد زنجیره‌های ارزش مشترک.

نکته راهبردی آن اسـت کـه ایران نباید صرفاً «مسـیر عبور» باشـد؛ بلکه باید به «گره اقتصادی» تبدیل شـود؛ جایی که حمل‌ونقل، صنعت، تجارت و سـرمایه‌گذاری به یکدیگر متصل شوند. تجربه چین نشان می‌دهد سرمایه به سمت فرصت‌های قابل پیش‌بینی و کم‌ریسک حرکت می‌کند.

امروز مهم‌ترین اولویت در روابط ایران و چین افزایش حجم همـکاری نیسـت؛ بلکـه کاهش ریسـک همکاری اسـت. اگر ریسک کاهش یابد، سرمایه، فناوری، تجارت و پروژه‌ها نیز به‌دنبال آن خواهند آمد. این شـاید مهم‌ترین درس اقتصاد چین در دوران شی جین‌پینگ برای شرکای خارجی، از جمله ایران، باشد.

الف - اخبار اقتصادی جمهوری خلق چین

۱ از صادرات تا مصرف؛ تحول در الگوی رشد اقتصادی چین

شرح خبر: آمار رسمی چین نشان می‌دهد فروش خرده‌فروشی و مصرف خدمات در ماه‌های نخست سال ۲۰۲۶ همچنان روندی صعودی داشته است. در این میان، رشد بخش خدمات از رشد فروش کالا پیشی گرفته و حوزه‌هایی مانند گردشگری، خدمات دیجیتال، اقتصاد پلتفرمی و خدمات اطلاعاتی به مهم‌ترین موتورهای رشد مصرف داخلی تبدیل شده‌اند. این روند نشان می‌دهد سیاست‌های دولت برای تحریک تقاضای داخلی تا حدی اثربخش بوده است.

منبع: STATE COUNCIL INFORMATION OFFICE

تحلیل: این خبر در ظاهر تنها یک گزارش آماری است، اما در واقع بیانگر یکی از مهم‌ترین تحولات راهبردی اقتصاد چین در سال‌های اخیر است. از حدود سال ۲۰۲۱ به بعد، پکن به این جمع‌بندی رسید که مدل سنتی رشد مبتنی بر «صادرات و سرمایه‌گذاری در بخش ساخت‌وساز» دیگر نمی‌تواند به‌تنهایی رشد پایدار اقتصادی را تضمین کند. از این‌رو، افزایش سهم مصرف داخلی، توسعه بخش خدمات، گسترش اقتصاد دیجیتال و تقویت طبقه متوسط به یکی از محورهای اصلی سیاست‌گذاری اقتصادی چین تبدیل شده است. این رویکرد با مفهوم «توسعه باکیفیت» که بارها از سوی شی جین‌پینگ مطرح شده، کاملاً همسو است.

پیامد برای ایران: بازار چین به تدریج از یک بازار صرفاً صنعتی و واردکننده مواد خام، به یک بازار بزرگ مصرفی در حال تحول است. این تغییر می‌تواند فرصت‌های جدیدی را برای صادرکنندگان ایرانی در حوزه‌هایی مانند مواد غذایی، محصولات کشاورزی، صنایع فرهنگی، گردشگری و خدمات ایجاد کند؛ مشروط بر آنکه حضور در نمایشگاه‌های تخصصی، بازاریابی حرفه‌ای و شناخت رفتار مصرف‌کننده چینی بیش از پیش مورد توجه قرار گیرد.

*

رشد تولید ناخالص داخلی در سه ماهه اول سال افزایش یافت-سهم در رشد تولید ناخالص داخلی بر اساس جزء

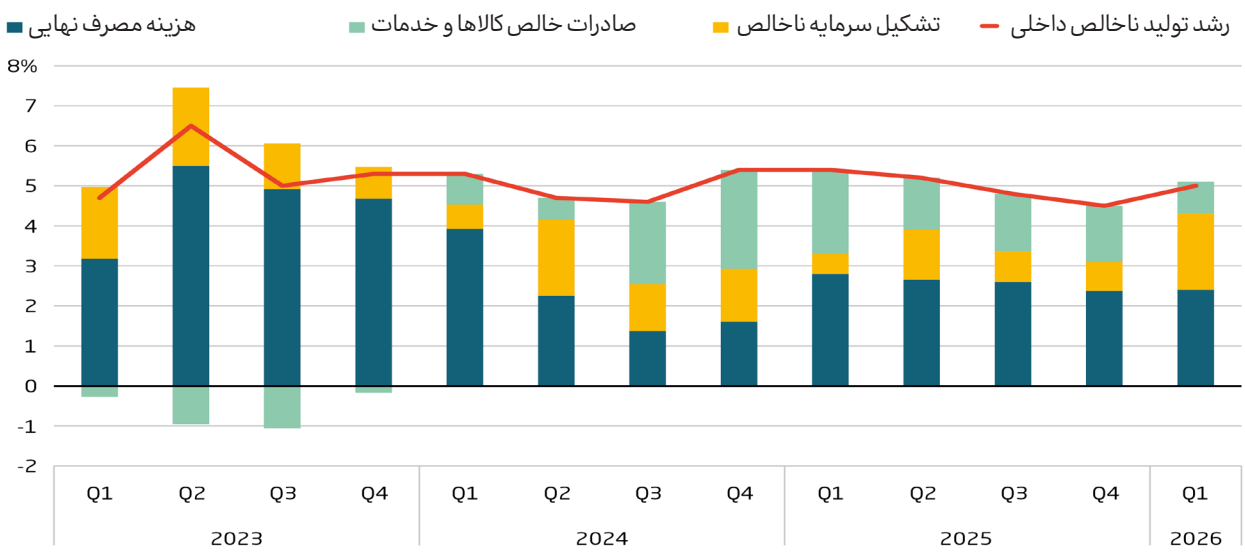

۲ واشنگتن به دنبال مهار اکوسیستم جهانی فناوری چین

شرح خبر: آمریکا محدودیت‌های جدیدی را اعمال کرده است تا شرکت‌های چینی نتوانند از طریق شعب، شرکت‌های تابعه یا مراکز تحقیقاتی خود در کشورهای ثالث به تراشه‌های پیشرفته هوش مصنوعی و زیرساخت‌های پردازشی دسترسی پیدا کنند. این اقدام، دامنه کنترل‌های صادراتی آمریکا را فراتر از مرزهای چین گسترش داده است.

منبع: REUTERS

تحلیل: این تصمیم نشان می‌دهد که واشنگتن از مرحله محدودسازی صادرات مستقیم به چین عبور کرده و اکنون در پی محدودسازی کل اکوسیستم جهانی فناوری چین است. با این حال، تجربه سال‌های اخیر نشان داده است که چنین فشارهایی، در بسیاری از موارد، موجب تسریع سرمایه‌گذاری چین در حوزه‌های خودکفایی فناورانه، طراحی تراشه، تولید تجهیزات نیمه‌هادی و توسعه هوش مصنوعی بومی شده است. از این‌رو، رقابت فناوری میان دو قدرت بزرگ جهان وارد مرحله‌ای عمیق‌تر، پیچیده‌تر و بلندمدت‌تر شده است.

پیامد برای ایران: برای ایران، این روند اهمیت سرمایه‌گذاری در حوزه نرم‌افزار، الگوریتم‌ها، مدل‌های سبک هوش مصنوعی و گسترش همکاری‌های علمی و فناورانه با چین را افزایش می‌دهد. در شرایطی که دسترسی به سخت‌افزارهای پیشرفته با محدودیت مواجه است، توسعه ظرفیت‌های بومی در بخش نرم‌افزار و کاربردهای هوش مصنوعی می‌تواند مزیت رقابتی بیشتری ایجاد کند.

۳ عناصر نادر خاکی؛ مهم‌ترین اهرم راهبردی چین

شرح خبر: دولت چین اعلام کرده است که کنترل صادرات عناصر نادر خاکی همچنان ادامه خواهد داشت، اما در عین حال آمادگی دارد نگرانی‌های منطقی شرکای تجاری خود را مورد بررسی قرار دهد. این عناصر نقش کلیدی در تولید خودروهای برقی، باتری‌ها، تجهیزات دفاعی و سایر صنایع پیشرفته ایفا می‌کنند.

منبع: INVESTING.COM

تحلیل: مزیت چین تنها به برخورداری از ذخایر معدنی محدود نمی‌شود. پکن طی چند دهه گذشته، شبکه‌ای گسترده از دانشگاه‌ها، آزمایشگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی و صنایع فرآوری ایجاد کرده و زنجیره ارزش عناصر نادر خاکی را تقریباً به‌طور کامل در اختیار گرفته است. از این رو، عناصر نادر خاکی صرفاً یک مزیت طبیعی محسوب نمی‌شوند، بلکه حاصل ترکیب منابع طبیعی، توانمندی‌های فناورانه، سرمایه انسانی و اجرای سیاست‌های صنعتی هدفمند هستند.

پیامد برای ایران: تجربه چین نشان می‌دهد که ارزش واقعی بخش معدن تنها در استخراج مواد خام نیست، بلکه در فرآوری، توسعه فناوری و گسترش صنایع پایین‌دستی نهفته است. این رویکرد می‌تواند یکی از مهم‌ترین درس‌های سیاست صنعتی برای توسعه بخش معدن در ایران باشد.

۴ تنوع‌بخشی به جای انزوا؛ رویکرد مشترک چین و اروپا

شرح خبر: اتحادیه اروپا در ماه‌های اخیر بررسی مجموعه‌ای از مقررات و سیاست‌های جدید را آغاز کرده است که شرکت‌های اروپایی را به کاهش وابستگی بیش از حد به یک تأمین‌کننده یا یک کشور خاص تشویق می‌کند. این سیاست‌ها به‌ویژه در حوزه‌های مواد خام حیاتی، باتری، خودروهای برقی، فناوری‌های پیشرفته و تجهیزات صنعتی اهمیت یافته‌اند. اگرچه مقامات اروپایی تأکید می‌کنند هدف، قطع روابط اقتصادی با چین نیست، اما بخش مهمی از این اقدامات در عمل برای کاهش ریسک ناشی از وابستگی بالا به اقتصاد چین طراحی شده است.

منبع: REUTERS

تحلیل: اروپا دیگر از جدایی کامل اقتصادی از چین سخن نمی‌گوید. در عوض، مفهوم جدیدی در ادبیات سیاست‌گذاری این قاره مطرح شده است: «کاهش ریسک» (De-risking) به جای «قطع رابطه» (Decoupling). این رویکرد بر کاهش وابستگی‌های راهبردی و افزایش تاب‌آوری زنجیره‌های تأمین تأکید دارد، بدون آنکه به معنای پایان همکاری‌های اقتصادی با چین باشد.

پیامد برای جهان: این رویکرد، تا حد زیادی، مشابه سیاستی است که خود چین نیز در قبال اقتصاد جهانی دنبال می‌کند؛ یعنی تنوع‌بخشی به شرکای تجاری، بازارها و زنجیره‌های تأمین، بدون حرکت به سمت انزوا یا قطع کامل روابط اقتصادی. به عبارت دیگر، تنوع‌بخشی جایگزین انزوا شده است.

۵ CPEC ۲٫۰؛ گذار از زیرساخت به اقتصاد دیجیتال و صنعتی

شرح خبر: چین و پاکستان در دیدارهای اخیر سران دو کشور بر تسریع اجرای نسخه ارتقایافته کریدور اقتصادی چین-پاکستان (CPEC ۲٫۰) تأکید کردند. در این مرحله، علاوه بر توسعه بندر گوادر، همکاری‌ها به حوزه‌هایی مانند صنایع تولیدی، کشاورزی مدرن، آموزش نیروی انسانی، اقتصاد دیجیتال و هوش مصنوعی نیز گسترش یافته است. دو طرف همچنین از مشارکت کشورهای ثالث در پروژه‌های منتخب این کریدور استقبال کرده‌اند و بر نقش گوادر به عنوان یک مرکز اتصال منطقه‌ای در آینده تأکید کرده‌اند.

منبع: QUETTA VOICE

تحلیل: کریدور اقتصادی چین-پاکستان (CPEC) وارد فاز دوم توسعه خود شده است. در فاز نخست، تمرکز اصلی بر توسعه زیرساخت‌های فیزیکی شامل جاده‌ها، بنادر و نیروگاه‌ها قرار داشت؛ اما در فاز دوم، توجه به حوزه‌هایی نظیر صنعت، کشاورزی، هوش مصنوعی (AI) و اقتصاد دیجیتال معطوف شده است. این تحول نشان می‌دهد که هدف از توسعه کریدورها، صرفاً ایجاد زیرساخت نیست، بلکه شکل‌دهی به یک اکوسیستم اقتصادی پویا در پیرامون این زیرساخت‌هاست.

پیامد برای ایران: پیام روشن این تحول برای ایران آن است که در قرن بیست‌ویکم، صرفاً ساخت زیرساخت‌های حمل‌ونقل و لجستیکی کافی نیست؛ بلکه باید همزمان زمینه شکل‌گیری فعالیت‌های اقتصادی، صنعتی و فناورانه در پیرامون این زیرساخت‌ها نیز فراهم شود تا ارزش افزوده و مزیت رقابتی پایدار ایجاد شود.

۶ از ساخت‌وساز تا اکوسیستم نوآوری؛ الگوی جدید شهرسازی چین

شرح خبر: پروژه‌های توسعه شهرهای جدید در چین، به‌ویژه منطقه جدید شیونگ‌آن، همچنان با حمایت مستقیم دولت مرکزی در حال پیشرفت هستند. این مناطق به عنوان پایگاه آزمایش فناوری‌های شهر هوشمند، خدمات دیجیتال، حمل‌ونقل هوشمند، دولت الکترونیک و توسعه صنایع دانش‌بنیان تعریف شده‌اند. دولت چین امیدوار است این شهرها به الگویی برای نسل جدید توسعه شهری و تمرکززدایی از کلان‌شهرهای سنتی تبدیل شوند.

منبع: NATIONAL DEVELOPMENT AND REFORM COMMISSION (NDRC) OF CHINA

تحلیل: پکن شهرسازی را صرفاً به معنای ساخت ساختمان‌ها و توسعه فیزیکی شهرها نمی‌داند. هدف از این پروژه‌ها، ایجاد بسترهای مناسب برای جذب سرمایه، جذب و حفظ نخبگان، توسعه فناوری‌های نوین و تسهیل انتقال و استقرار صنایع پیشرفته است. در واقع، شهرهای جدید چین به‌عنوان اکوسیستم‌های یکپارچه اقتصادی، فناورانه و اجتماعی طراحی می‌شوند تا نقش پیشران در توسعه آینده این کشور ایفا کنند.

پیامد برای ایران: تجربه چین نشان می‌دهد که مناطق ویژه اقتصادی و شهرهای جدید زمانی موفق خواهند بود که به اکوسیستم‌های اقتصادی پویا تبدیل شوند، نه آنکه صرفاً به مجموعه‌ای از ساختمان‌ها و زیرساخت‌های فیزیکی محدود بمانند. ایجاد پیوند میان زیرساخت، نوآوری، سرمایه انسانی و فعالیت‌های اقتصادی، شرط اصلی موفقیت این مناطق است.

۷ امنیت غذایی؛ بخشی از راهبرد امنیت ملی چین

شرح خبر: در ماه‌های اخیر، موضوع امنیت غذایی بار دیگر در اسناد سیاستی، نشست‌های دولتی و مقالات راهبردی چین مورد تأکید قرار گرفته است. دولت چین برنامه‌هایی برای افزایش تولید غلات، توسعه فناوری‌های کشاورزی، ارتقای کیفیت بذرها، حفاظت از زمین‌های کشاورزی و تقویت ذخایر راهبردی مواد غذایی را دنبال می‌کند. همزمان، پکن در تلاش است با تنوع‌بخشی به منابع واردات محصولات کشاورزی، آسیب‌پذیری خود را در برابر بحران‌های جهانی کاهش دهد.

منبع: QIUSHI JOURNAL

تحلیل: چین در تلاش است تا از وابستگی بیش از حد به واردات کالاهای حیاتی در شرایط بحران‌های جهانی یا تنش‌های ژئوپلیتیکی جلوگیری کند. در همین راستا، افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی، توسعه فناوری‌های مرتبط با بذر، تقویت ذخایر راهبردی مواد غذایی و تنوع‌بخشی به منابع تأمین، به محورهای اصلی سیاست امنیت غذایی این کشور تبدیل شده‌اند.

این رویکرد نشان می‌دهد که امنیت غذایی در نگاه پکن صرفاً یک موضوع کشاورزی نیست، بلکه بخشی از امنیت ملی و تاب‌آوری اقتصادی کشور محسوب می‌شود.

پیامد برای ایران: توجه فزاینده چین به امنیت غذایی می‌تواند زمینه‌های جدیدی برای همکاری میان ایران و چین در حوزه‌هایی مانند کشاورزی، صنایع غذایی، فناوری‌های نوین آبیاری و مدیریت منابع آب فراهم کند. توسعه این همکاری‌ها می‌تواند به ارتقای امنیت غذایی و افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی در هر دو کشور کمک کند.

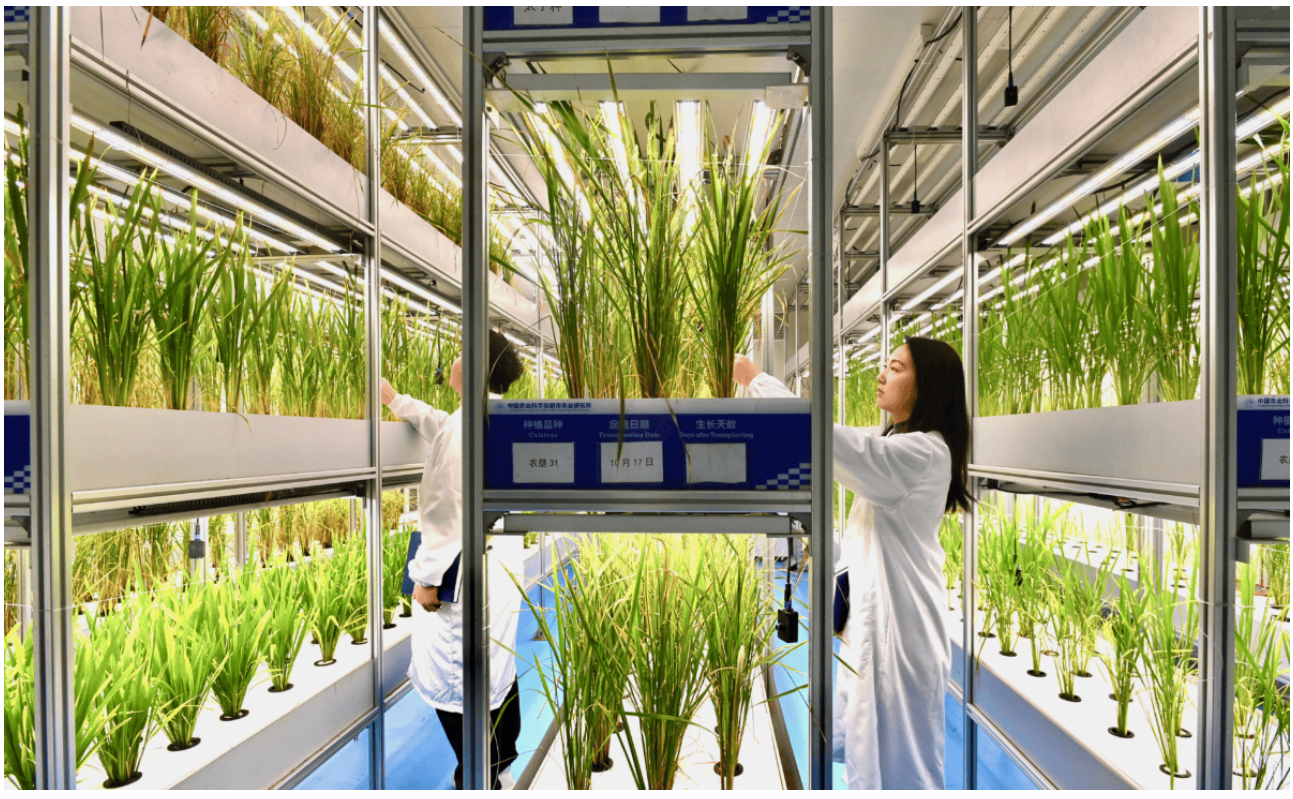

۸ پاکسازی بدهی‌های محلی؛ تلاش چین برای حفظ ثبات مالی بلندمدت

شرح خبر: دولت چین برنامه گسترده‌ای را برای مدیریت و ساماندهی بدهی‌های دولت‌های محلی و نهادهای تأمین مالی وابسته به آنها ادامه می‌دهد. این بدهی‌ها طی سال‌های گذشته عمدتاً در نتیجه اجرای پروژه‌های عمرانی، توسعه شهری و سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی ایجاد شده‌اند. پکن از طریق انتشار اوراق ویژه، اصلاح ساختار بدهی‌ها و افزایش نظارت مالی در تلاش است خطر تبدیل این بدهی‌ها به یک بحران مالی فراگیر را کاهش دهد.

منبع: MINISTRY OF FINANCE OF CHINA (MOF)

تحلیل: یکی از مهم‌ترین ریسک‌های اقتصاد چین در سال‌های اخیر، بدهی‌های پنهان دولت‌های محلی بوده است. این بدهی‌ها که عمدتاً در نتیجه تأمین مالی پروژه‌های عمرانی و توسعه‌ای از طریق نهادهای وابسته به دولت‌های محلی شکل گرفته‌اند، به یکی از دغدغه‌های اصلی سیاست‌گذاران اقتصادی چین تبدیل شده‌اند. هدف اصلی پکن از اجرای این برنامه، جلوگیری از بروز بحران مالی، افزایش شفافیت مالی و تقویت جذابیت محیط سرمایه‌گذاری است. این رویکرد نشان می‌دهد که مدیریت ریسک‌های مالی و حفظ ثبات اقتصادی، از اولویت‌های مهم دولت چین در مسیر توسعه بلندمدت محسوب می‌شود.

پیامد برای ایران: این تجربه نشان می‌دهد که سرمایه‌گذاران خارجی بیش از هر چیز به ثبات مالی، شفافیت اطلاعات و قابلیت پیش‌بینی‌پذیری پروژه‌ها توجه می‌کنند. از این‌رو، تقویت انضباط مالی و ارتقای شفافیت در اجرای پروژه‌ها می‌تواند نقش مهمی در افزایش جذابیت ایران برای سرمایه‌گذاری خارجی ایفا کند.

۹ پکن به دنبال توازن میان استقلال فناوری و همکاری جهانی

شرح خبر: با وجود تشدید محدودیت‌های فناوری آمریکا، شرکت‌های بزرگ فناوری چین همچنان از ظرفیت‌های جهانی برای توسعه مدل‌های هوش مصنوعی، همکاری‌های تحقیقاتی، جذب استعدادهای بین‌المللی و استفاده از خدمات ابری بهره می‌برند. در عین حال، سرمایه‌گذاری در حوزه تراشه‌ها، سیستم‌های عامل، نرم‌افزارهای پایه و زیرساخت‌های بومی نیز با سرعت ادامه دارد. این روند نشان می‌دهد چین به دنبال حفظ ارتباط با اکوسیستم جهانی فناوری در کنار تقویت توانمندی‌های داخلی خود است.

منبع: CAIXIN GLOBAL

تحلیل: این رویکرد همان مدلی است که پیش‌تر نیز مورد اشاره قرار گرفته بود: نه خودکفایی مطلق و نه وابستگی کامل. بلکه ترکیبی از خودکفایی در فناوری‌های راهبردی و حیاتی، همراه با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و همکاری‌های جهانی در حوزه‌های غیرحیاتی. به نظر می‌رسد این الگو به یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های سیاست صنعتی و فناورانه چین در دهه آینده تبدیل شود. در این چارچوب، پکن تلاش می‌کند ضمن حفظ استقلال در فناوری‌های کلیدی، از مزایای تعامل و همکاری با اکوسیستم جهانی نوآوری نیز بهره‌مند شود.

پیامد برای ایران: برای ایران، این الگو نشان می‌دهد که سیاست‌های موفق فناوری و توسعه لزوماً به معنای انزوا یا اتکای کامل به داخل نیست. بلکه می‌تواند ترکیبی از توسعه ظرفیت‌های بومی در حوزه‌های راهبردی، همراه با استفاده هدفمند از همکاری‌های بین‌المللی در حوزه‌های غیرحیاتی باشد. در عمل، این رویکرد می‌تواند مبنایی برای طراحی سیاست‌های هوش مصنوعی، فناوری‌های دیجیتال و همکاری‌های علمی ایران با کشورهای غیرغربی، به‌ویژه چین، باشد.

۱۰ چین از رشد سریع به مدیریت ریسک؛ تغییر پارادایم اقتصادی پکن

شرح خبر: بررسی سیاست‌های اقتصادی و صنعتی چین در سال‌های اخیر نشان می‌دهد مفهوم «مدیریت ریسک» به یکی از محورهای اصلی سیاست‌گذاری این کشور تبدیل شده است. از امنیت انرژی و امنیت غذایی گرفته تا کنترل بدهی‌های مالی، تاب‌آوری زنجیره‌های تأمین و مدیریت پروژه‌های کمربند و راه، پکن تلاش می‌کند رشد اقتصادی را با افزایش امنیت و کاهش آسیب‌پذیری‌های راهبردی همراه سازد. این رویکرد در بسیاری از اسناد رسمی و مقالات اخیر نهادهای سیاست‌گذاری چین نیز به‌وضوح مشاهده می‌شود.

منبع: REUTERS

تحلیل: چینِ سال ۲۰۱۰ عمدتاً بر رشد سریع اقتصادی متمرکز بود، اما چینِ ۲۰۲۶ به‌دنبال ترکیبی از رشد، امنیت، تاب‌آوری و کنترل ریسک به‌صورت هم‌زمان است. این تغییر رویکرد را می‌توان مهم‌ترین تحول راهبردی در دوران شی جین‌پینگ دانست؛ تحولی که نشان می‌دهد پکن از «رشد به هر قیمت» به سمت «رشد کنترل‌شده و مدیریت‌شده» حرکت کرده است.

پیامد برای ایران: برای ایران، تغییر رویکرد چین به «مدیریت ریسک» به این معناست که پکن در همکاری‌های اقتصادی خود، بیش از گذشته بر ثبات، پیش‌بینی‌پذیری و کاهش ریسک‌های سیاسی و مالی تمرکز خواهد کرد. در نتیجه، پروژه‌هایی که ساختار شفاف‌تر، مقیاس مشخص‌تر و بازگشت سرمایه قابل‌سنجش دارند، شانس بیشتری برای جذب مشارکت چین خواهند داشت. همچنین ایران باید در تعامل با چین، از مدل‌های پرریسک و کلی‌گویی در توافقات فاصله گرفته و به سمت تعریف پروژه‌های مرحله‌ای، کوچک‌تر و قابل مدیریت حرکت کند؛ چرا که چینِ جدید، بیش از «فرصت صرف»، به «ریسک قابل کنترل» توجه می‌کند.

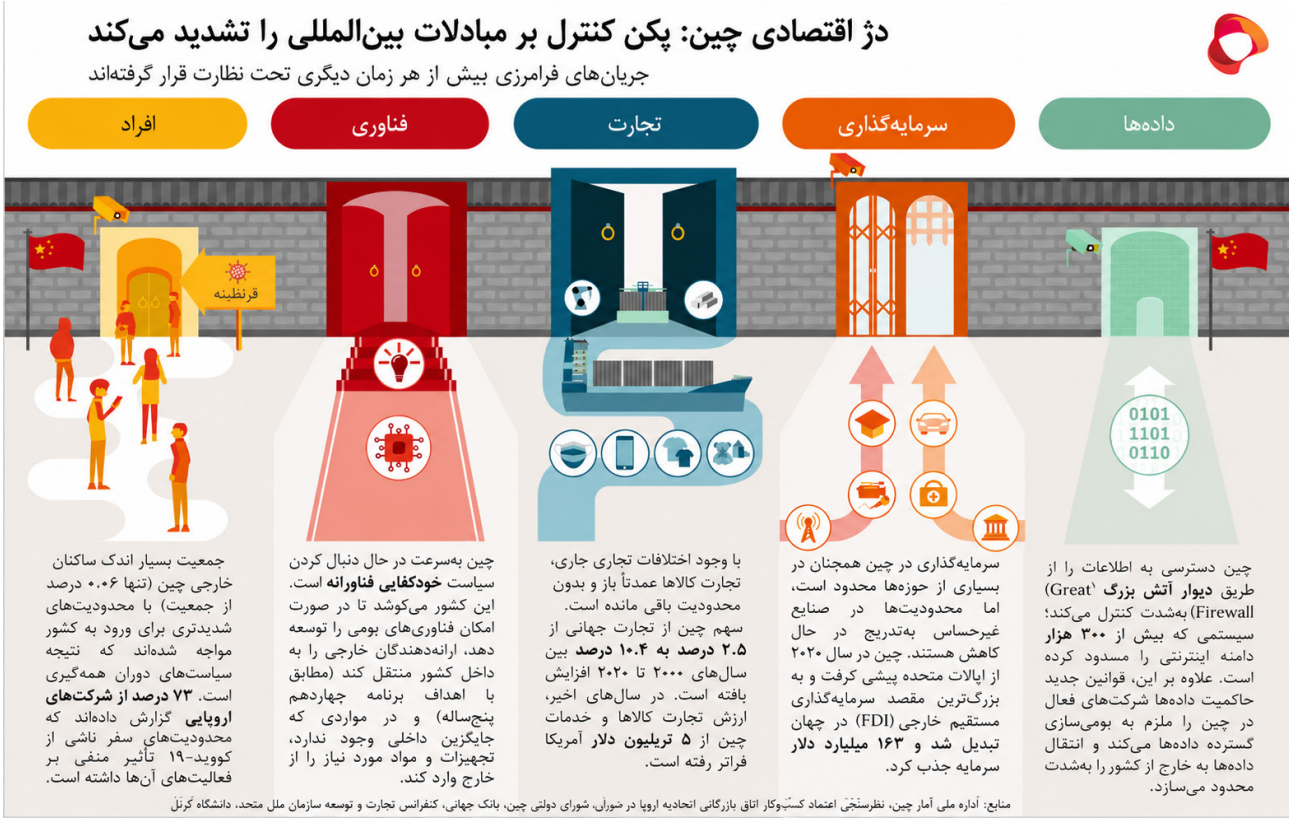

ب - مهمترین اخبار و تحولات
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران در هفته‌ای که گذشت

توسعه ترانزیت و سرمایه‌گذاری مشترک؛ محور مذاکرات اتاق تهران و سفیر ترکیه

در دیدار رئیس اتاق تهران با سفیر ترکیه در ایران، راهکارهای توسعه مناسبات اقتصادی و تجاری دو کشور با تمرکز بر رفع چالش‌های ترانزیتی، لجستیکی و مالی مورد بررسی قرار گرفت. طرفین بر ضرورت تسهیل فرآیندهای گمرکی، توسعه حمل‌ونقل ترکیبی، افزایش ظرفیت ترانزیتی و تقویت همکاری‌های بانکی و تجاری تأکید کردند.

محمود نجفی‌عرب با اشاره به اهمیت کریدورهای جایگزین تجاری، ترکیه را شریک راهبردی ایران در حفظ جریان تجارت و زنجیره تأمین دانست و خواستار کاهش صف‌های مرزی، تسهیل تردد ناوگان دو کشور و توسعه زیرساخت‌های بانکی شد. وی همچنین فرصت‌های سرمایه‌گذاری ناشی از بازسازی زیرساخت‌ها و توسعه همکاری در حوزه‌های انرژی، صنایع غذایی، تجهیزات صنعتی و ماشین‌آلات را مورد توجه قرار داد.

سفیر ترکیه نیز با تأکید بر کاهش بوروکراسی و حل مشکلات حمل‌ونقل و تجارت، از پیگیری رفع موانع گمرکی و تجاری خبر داد. در این نشست، پیشنهادهایی از جمله بازنگری توافق‌نامه تجارت ترجیحی، ایجاد خطوط تولید مشترک، برگزاری رویدادهای سرمایه‌گذاری و تشکیل کمیته‌های مشترک برای تسهیل تجارت و ترانزیت مطرح شد.

رایزنی اتاق تهران با همتایان جهانی برای صیانت از تجارت و ثبات اقتصادی

رئیس اتاق تهران از ارسال بیش از ۶۰ نامه به نهادهای اقتصادی و اتاق‌های بازرگانی در آسیا و اروپا با هدف حفظ ثبات روابط اقتصادی و تجاری در شرایط پرتنش منطقه خبر داد. محمود نجفی‌عرب اعلام کرد این مکاتبات کشورهای همسایه، منطقه اوراسیا، حوزه دریای خزر، کشورهای خلیج فارس، کشورهای اروپایی و شرکای مهمی چون چین و هند را دربر گرفته است.

به گفته وی، اتاق تهران در این رایزنی‌ها تلاش کرده تصویری روشن از شرایط جاری تجارت و اقتصاد ایران ارائه کرده و بر ضرورت تداوم همکاری‌ها و حفظ پایداری روابط اقتصادی بین‌المللی تأکید کند. نجفی‌عرب با اشاره به تأثیر تحولات سیاسی و امنیتی بر زنجیره‌های تأمین و مبادلات جهانی، نقش نهادهای اقتصادی و بخش خصوصی را در کاهش نااطمینانی‌ها مهم ارزیابی کرد.

وی همچنین نسبت به اختلال در کریدورهای تجاری هشدار داد و در عین حال، موقعیت راهبردی ایران به‌عنوان حلقه اتصال آسیای مرکزی، قفقاز و خلیج فارس را فرصتی برای توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی دانست. وی بر اهمیت چندجانبه‌گرایی، گفت‌وگوی مستمر و گسترش تعاملات اقتصادی با شرکای خارجی تأکید کرد.

کریدور ایران-ترکیه در نقطه بازتعریف؛ ضرورت تحول در ساختار ترانزیت و لجستیک

نشست تخصصی اتاق تهران با محوریت «بهره‌گیری از هاب لجستیکی ترکیه در توسعه تجارت و ترانزیت ایران» با حضور نمایندگان دستگاه‌های دولتی و فعالان بخش خصوصی برگزار شد. در این نشست، توسعه کریدورهای ترانزیتی ایران و ترکیه به‌عنوان یک ضرورت راهبردی برای حفظ پایداری تجارت خارجی و کاهش هزینه‌های لجستیکی مورد تأکید قرار گرفت.

حاضران با اشاره به چالش‌هایی همچون تعدد متولیان، بوروکراسی گمرکی، محدودیت تردد ناوگان ایرانی، ناهماهنگی مرزی و افزایش هزینه‌های حمل‌ونقل، بر لزوم بازطراحی حکمرانی لجستیک و تقویت هم‌افزایی نهادی تأکید کردند. ترکیه نیز به دلیل موقعیت ژئواکونومیک و اتصال به کریدور شرق-غرب، به‌عنوان هاب مکمل لجستیکی ایران معرفی شد.

در این نشست، توسعه حمل‌ونقل ترکیبی، ارتقای ظرفیت ریلی، تشکیل اتاق عملیات مشترک، ایجاد پنجره واحد تجارت، و تدوین استراتژی منسجم همکاری با ترکیه به‌عنوان محورهای اصلاح ساختار ترانزیت کشور مطرح شد. همچنین بر ضرورت کاهش ریسک‌های ارزی و تجاری و تسهیل جریان پایدار کالا تأکید شد.

گزارش یک:

کاهش ریسک همکاری ایران و چین

اگر بخواهیم از میان ده‌ها مسئله مرتبط با همکاری ایران و چین تنها یک اولویت نخست را انتخاب کنیم، آن مسئله نه نفت است، نه بندر، نه راه‌آهن و نه حتی تحریم؛ بلکه «کاهش ریسک همکاری ایران و چین» است.

در واقع، مهم‌ترین مانع توسعه روابط اقتصادی ایران و چین، نه کمبود علاقه پکن به همکاری‌های اقتصادی، تجاری یا سرمایه‌گذاری، بلکه سطح بالای ریسک در این همکاری‌هاست. چینی‌ها در دوران شی جین‌پینگ به‌تدریج از الگوی «رشد به هر قیمت» به سمت «رشد همراه با کنترل ریسک» حرکت کرده‌اند.

در چنین شرایطی، عدم تبدیل اراده سیاسی و توافقات کلان (مانند سند همکاری ۲۵ ساله) به برنامه‌های عملیاتی مشخص، به دلیل سلطه نظام مالی دلاری و فشار تحریم‌های آمریکا، به یک گلوگاه جدی تبدیل شده است. در عمل، بانک‌های بزرگ چینی از ورود مستقیم به همکاری‌های مالی با ایران پرهیز می‌کنند، مبادلات نفتی با اختلال مواجه می‌شود و سرمایه‌گذاری‌های وعده‌داده‌شده به مرحله اجرا نمی‌رسد. در نتیجه، بخش قابل توجهی از ظرفیت بالقوه همکاری‌های دو کشور عملاً بلااستفاده باقی مانده است.

راهکارهای عملی برای رفع مشکل:

۱ ایجاد سازوکار نهادی مشترک

تشکیل «کمیته عالی همکاری‌های اقتصادی» در سطح معاونان وزرا یا بالاتر، که به‌طور منظم و با اختیارات اجرایی فعالیت کند، می‌تواند موانع جاری را شناسایی کرده و برای رفع آن‌ها تصمیم‌گیری کند و همچنین بر اجرای گام‌به‌گام پروژه‌ها نظارت داشته باشد.

۲ دلارزدایی واقعی و عملیاتی

- استفاده از سیستم پرداخت چین (CIPS) به عنوان جایگزین سوئیفت برای تسویه حساب‌های ریالی و یوآنی.
- توسعه مبادلات پایاپای (بازر) کالا به کالا؛ مثلاً نفت و میعانات گازی ایران در ازای کالاهای اساسی، تجهیزات پزشکی، ماشین‌آلات صنعتی از چین.
- به‌کارگیری ارزهای دیجیتال مانند یوان دیجیتال یا استیبل‌کوین‌های مورد توافق برای دور زدن کامل نظام بانکی سنتی.

۳ تکمیل کریدورهای لجستیکی مقاوم

تمرکز بر اتصال کریدور شمال-جنوب (INSTC) و کریدور شرق-غرب (چین-قزاقستان-ترکمنستان-ایران) از طریق تکمیل خطوط ریلی و جاده‌ای. قطارهای باری دو طرفه بین ایران و چین در سال ۲۰۲۴ با موفقیت آزمایش شده‌اند؛ باید این مسیر به یک شاهراه تجاری پایدار تبدیل شود.

۴ تمرکز بر بخش‌های کم‌ریسک و زودبازده

به جای پروژه‌های بزرگ و پرهزینه، ابتدا باید بر حوزه‌هایی سرمایه‌گذاری کرد که وابستگی کمتری به نظام مالی دلار دارند و از بازده امنیتی و اقتصادی بالایی برخوردارند:

- انرژی خورشیدی و بادی
- کشاورزی و امنیت غذایی
- داروسازی و تجهیزات پزشکی
- گردشگری (با ظرفیت بالای ایران و علاقه چین)

اگر این راهکارها اجرا شود، همکاری ایران و چین از یک رابطه «دور زدن تحریم» به یک «مشارکت راهبردی برای تولید قدرت اقتصادی و اتصال شرق به غرب» تبدیل می‌شود. چین امنیت مسیرهای تجاری و انرژی خود را تضمین می‌کند و ایران از فشارهای یک‌جانبه غرب خارج می‌شود.

گزارش دو:

چگونگی تکمیل ظرفیت‌های واقعی همکاری‌ها با چین

همکاری اقتصادی ایران و چین در شرایط جدید جهانی وارد مرحله‌ای متفاوت شده است. برخلاف تصور رایج، مهم‌ترین چالش دو کشور کمبود اراده سیاسی یا نبود ظرفیت‌های اقتصادی نیست، بلکه تبدیل این ظرفیت‌ها به پروژه‌های عملیاتی، پایدار و کم‌ریسک است.

تحریم‌های مالی آمریکا، محدودیت‌های بانکی، مشکلات بیمه و نقل‌وانتقال پول همچنان از موانع مهم به شمار می‌روند، اما از نگاه چین تنها بخشی از مسئله محسوب می‌شوند. تجربه سال‌های اخیر نشان داده است که پکن بیش از گذشته بر مفهوم «توسعه همراه با امنیت» تأکید دارد؛ یعنی هر پروژه باید علاوه بر سودآوری، از نظر ژئوپلیتیکی، مالی و اجرایی نیز قابل مدیریت باشد.

در نتیجه، مهم‌ترین اولویت همکاری ایران و چین را می‌توان «کاهش ریسک همکاری» دانست. این کاهش ریسک باید در چهار حوزه همزمان دنبال شود:

نخست، ایجاد سازوکارهای مالی مقاوم شامل استفاده بیشتر از یوان، توسعه همکاری با CIPS و طراحی روش‌های تسویه متناسب با شرایط دو کشور.

دوم، طراحی قراردادهای مرحله‌ای و کم‌ریسک به جای پروژه‌های بزرگ اما مبهم؛ پروژه‌هایی که بازگشت سرمایه، زمان‌بندی اجرا و مکانیزم حل اختلاف آنها روشن باشد.

سوم، توسعه کریدورهای لجستیکی و حمل‌ونقل با هدف ایجاد «گره‌های اقتصادی» نه صرفاً مسیرهای عبوری. تجربه چین نشان می‌دهد بندر، راه‌آهن و منطقه صنعتی زمانی ارزش واقعی پیدا می‌کنند که در قالب یک اکوسیستم اقتصادی عمل کنند.

چهارم، تمرکز بر حوزه‌هایی که با اولویت‌های جدید چین همسو هستند؛ از جمله امنیت انرژی، امنیت غذایی، اقتصاد دیجیتال، هوش مصنوعی، صنایع پایین‌دستی پتروشیمی، فرآوری مواد معدنی و انرژی‌های تجدیدپذیر.

در نهایت، آینده همکاری ایران و چین بیش از آنکه به حجم توافقات سیاسی وابسته باشد، به توان دو کشور در کاهش ریسک، افزایش شفافیت، طراحی پروژه‌های سودآور و ایجاد زیرساخت‌های مالی و لجستیکی پایدار بستگی خواهد داشت. هرچه این الزامات بهتر تأمین شوند، همکاری دو کشور می‌تواند از مرحله «مدیریت محدودیت‌ها» به مرحله «خلق ارزش اقتصادی مشترک» وارد شود.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

TEHRAN CHAMBER OF COMMERCE, INDUSTRIES, MINES AND AGRICULTURE

تهران، پایتخت تجارت ایران

Charm of culture
Book fair in Kuala Lumpur offers Malaysians close-up view of China
WORLD, PAGE 11

Nation's marine conditions remain stable
CHINA, PAGE 5

Epic moment
Zverev wins his first Grand Slam title at French Open SPORTS, PAGE 20

CHINA DAILY
中国日报

TUESDAY, June 9, 2026
chinadaily.com.cn
RMB ¥2

불패의 조중친선단결 만세!
牢不可破的朝中友谊团结万岁!

Xi Jinping, general secretary of the Communist Party of China Central Committee and Chinese president, inspects the honor guard of the three services of the Korean People's Army accompanied by Kim Jong-un, general secretary of the Workers' Party of Korea and president of the State Affairs of Pyongyang, the capital of the DPRK, on Monday during a grand welcoming ceremony held by Kim for Xi. ZHAO CHI / XINHUA

Xi calls for deeper China-DPRK ties

He says in meeting with Kim that the two sides should pool wisdom, strength for greater progress of relations

Inside
See more, pages 2,3 and page 5

See Visit, page 2

President Xi Jinping shakes hands with DPRK top leader Kim Jong-un before their talks at the Kumsusan State Guesthouse in Pyongyang on Monday. XINHUA / CHINA

Mega dam expansion to boost Yangtze economic belt

By ZHENG XIN

Classics help scholars seek inspiration from ancient wisdom

By XU LIN

INSIDE
A realm of wonder at cliffside
China, page 4

Inside

• Culture, pages 16-17
• Editorial, page 9
• Views, page 10

دبیرخانه توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری بخش خصوصی با چین